

осіб.

Як вже відмічалось, у справах про оспорування батьківства та материнства особа має право пред'явити позов самостійно і брати участь у справі особисто або в її інтересах до суду можуть звернутися інші органи та особи, яким за законом надано таке право, а саме:

- 1) представник, який має відповідні повноваження (ст. ст. 38–44 ЦПК України);
- 2) органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб (ст. ст. 45, 46 ЦПК України).

Як слушно зазначає С. С. Бичкова, метою процесуального представництва є сприяння особі у здійсненні нею права на захист її прав, свобод та інтересів, більш повній та ефективній реалізації наданих їй цивільних процесуальних прав і виконанні покладених на неї цивільних процесуальних обов'язків, а також надання допомоги суду в установленні дійсних прав і обов'язків сторін та інших осіб, які беруть участь у справі [2, с. 314].

Відповідно до положень ч. 1, 2 ст. 45 ЦПК України у випадках, встановлених законом, до суду із заявами про захист прав та інтересів інших осіб, або державних та суспільних інтересів можуть звертатися та брати участь у цих справах: а) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини; б) прокурор; в) органи державної влади та органи місцевого самоврядування; г) фізичні та юридичні особи.

Головною метою інституту захисту прав, свобод та інтересів інших осіб у цивільному процесі є надання допомоги та сприяння у судовому захисті особам, які самостійно неспроможні в силу стану здоров'я, непрацездатності, віку тощо захистити свої права. У юридичній літературі висловлена думка, що законодавчо закріплена можливість представлення у суді інтересів осіб, які в силу тих чи інших причин не в змозі самостійно звернутися до суду для захисту своїх прав, свобод та інтересів та взяти участь у розгляді справи, визначеними законом органами та особами є додатковою гарантією здійснення їх права на судовий захист [4, с. 91–92].

Таким чином, склад осіб, які беруть участь у справах про оспорування батьківства та материнства, формують: сторони, треті особи, представники сторін та третіх осіб, а також органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Водночас, індивідуальний склад осіб, які беруть участь у кожній конкретній справі, визначається залежно від предмету та підстави відповідного позову.

Список використаних джерел:

1. Чурпіта Г. В. Захист сімейних прав та інтересів у порядку непозовного цивільного судочинства : [моногр.] / Г. В. Чурпіта. – К. : Алерта, 2016. – 434 с.
2. Бичкова С. С. Цивільний процесуальний правовий статус осіб, які беруть участь у справах позовного провадження : [моногр.] / С. С. Бичкова. – К. : Атіка, 2011. – 420 с.
3. Цивільний процес України : [навч. посіб.] / [Кучер В. О., Курило Т. В., Парасюк М. В. та ін.] ; за ред В. О. Кучера. – Л. : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 588 с.
4. Гражданский процесс : [учеб.] / [Вершинин А. П., Кривоносова Л. А., Митина М. А. и др.] ; под ред В. А. Мусина, Н. А. Чечиной, Д. М. Чечота. – [изд. 3-е, перераб. и доп.]. – М. : Проспект, 2001. – 544 с.

Курсант 1-го курсу ННІ№1 НАВС (Відділ спеціальної і фізичної підготовки)

Супрунчук Олег Олександрович

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ: ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ЗМІН

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, створений у 1992 р. Нині Конституційний Суд України (далі – КСУ) функціонує відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 р.[1]. Аналізуючи чверть столітню діяльність КСУ, можна визначити низку проблем пов'язаних з його функціонуванням. По-перше, певна залежність від законодавчої гілки влади та президента, по-друге, вплив з боку політичних партій, по-третє, нераціональна система призначення суддів.

У світлі реформування всіх сфер життя суспільства, зокрема зміни судової системи України, 13 липня 2017 р. Верховна Рада прийняла новий Закон України «Про Конституційний Суд України». Він покликаний утвердити самобутність КСУ, зробити його максимально незалежним від Президента та Верховної Ради України. Основним нововведенням є призначення суддів на конкурсній основі. Разом з тим, цей закон повинен був прийнятий ще до 30 червня 2016 р. і саме тому його прийняття було важливим для пропрезидентської частини парламенту. Закон України «Про Конституційний Суд України» повинен стати продовженням конституційної реформи в частині правосуддя від 2 червня 2016 р., яка визначила новий порядок призначення та звільнення суддів КСУ, змінила його повноваження, зокрема запровадила конституційну скаргу.

Переоцінити важливість самостійного та сильного органу конституційної юрисдикції для держави просто неможливо і саме тому сподівання покладалися саме на цей закон, зокрема на конкурсну процедуру призначення нових суддів КСУ, яку закріплено на рівні Конституції України.

Основними ознаками конституційних перетворень є: поетапність проведення; системність; політико-правовий характер перетворень, що здійснюються у процесі конституційного реформування; повне або часткове перетворення Конституції та конституційного законодавства; динаміка конституційних правовідносин; формування конституційної правосвідомості, спрямованої передусім на сприйняття (масове та індивідуальне) здійснюваних конституційних перетворень як об'єктивно-корисної необхідності; створення функціонального механізму забезпечення і захисту конституційного правопорядку. Особливе значення під час конституційних перетворень має конституційна юстиція (правосуддя). Так, головним об'єктом конституційної юстиції є Конституція, а єдиним завданням КСУ є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України. У свою чергу конституція є нормативною основою конституційних перетворень у державі й суспільстві, що знаменують динаміку до демократичного суспільства та правової держави, в яких забезпечується реалізація та захист відображених у Конституції та конституційному законодавстві принципів конституціоналізму (який, відповідно до теорії конституційного реформування є метою сучасних вітчизняних конституційних перетворень): верховенства права; верховенства Конституції і (правових) законів; пріоритету прав людини перед іншими соціальними цінностями та інтересами тощо. Саме КСУ як орган конституційної юстиції, здійснюючи свої повноваження, сприяє забезпеченню цих принципів, ґрунтуючись у процесі власної діяльності на принципі верховенства права. Верховенство права є ґрунтовним принципом процесу конституційних перетворень. Тому важливого значення набуває прийняття Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [2], яким вносять зміни, спрямовані на вдосконалення статусу та діяльності КСУ. Зокрема відповідно до цього Закону ст. 147 Конституції України доповнена новою частиною, в якій визначено принципи діяльності КСУ, першим з яких є принцип верховенства права [3].

Склад суддівського корпусу КСУ в майбутньому визначатиме, чи буде Конституційний Суд фаховим, самостійним і незалежним, чи прийматиме нові рішення з політико-правовою мотивацією. Саме для уникнення таких випадків, як зміна Конституції 2010 р. [4], нова редакція ст. 148 Конституції України встановлює, що відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України здійснюється на конкурсних засадах у визначеному законом порядку.

Упродовж року окремі народні депутати намагалися внести законопроект, в якому конкурсна процедура призначення суддів КСУ буде зведена до фікції, що буде частковим кроком назад.

І як завжди, їм це вдалося. Новий закон конкурсну процедуру звів нанівець. По шість суддів Конституційного Суду призначають Президент, Верховна Рада та З'їзд суддів. За новим законом, Президент самостійно створює конкурсну комісію для призначення суддів за своєю квотою, і закон не встановлює жодних вимог до її складу, порядку діяльності, окрім того, що її членами можуть бути правники з «визнаним рівнем компетентності». Цей рівень

знову-таки визначатиме Президент. Проведення «конкурсу» за таких умов, з високою вірогідністю, стане легітимізацію просування політично заангажованих суддів до складу КСУ.

Верховна Рада за своєю квотою взагалі не створює конкурсну комісію, її замінює Комітет Верховної Ради з питань правової політики та правосуддя. Підготовку питання щодо розгляду кандидатур на посаду судді КСУ З'їздом суддів здійснює Рада суддів України, замість конкурсної комісії.

Тобто маємо ситуацію, в якій закон ніяким чином не зобов'язує суб'єкта призначення сформувати конкурсну комісію і провести конкурс, в якому ключовим буде фах кандидатури, а не її політична лояльність. І такі положення не просто зводять майбутній конкурс нанівець. Вони прямо суперечать Конституції України, положення якої є нормами прямої дії.

Факт прийняття нового закону, окремі його новели є безумовно позитивним досягненням. Та всі ці зміни можуть не мати сенсу, якщо суддями КСУ стануть політичні пристосованці, а не принципові фахівці-конституціоналісти. Тож не хочеться зайвий раз перебирати міри, але реформування КСУ, що починається з порушення Конституції – шлях у нікуди.

Як висновок, необхідна подальша законотворча і безумовно науково-теоретична робота для вдосконалення діяльності КСУ. Адже інститут конституційної юстиції є універсальним феноменом щодо процесів конституційних перетворень. Це зумовлено тим, що КСУ, будучи єдиним органом конституційної юрисдикції: гарантує верховенство Конституції та забезпечує конституційну законність на основі принципу верховенства права, що є важливим для формування нормативно-правової основи сучасних перетворень у державі й суспільстві; здійснюючи інтерпретаційну діяльність, підвищує ефективність правових основ функціонування органів публічної влади, система та організація діяльності яких потребують удосконалення в контексті сучасного етапу політико-правових перетворень; через виконання своїх повноважень сприяє встановленню конституційного правопорядку, що є необхідною передумовою конституційних перетворень; займає особливе та водночас важливе місце в механізмі захисту прав і свобод людини та громадянина, який спрямований на захист конституційно-правової свободи людини в контексті сучасного українського конституціоналізму – мети конституційних перетворень в Україні.

Отже, внаслідок прийняття цього Закону в основі діяльності КСУ нічого не змінилося. Головними причинами цього є небажання надання незалежної діяльності КСУ з боку Верховної Ради та Президента України. Адже історія свідчить (зокрема зміна Конституції у 2010 р.), що наявність у суді підконтрольних суддів дає можливість для маніпуляції законодавством. Потрібно змінювати систему й тоді ми змінимо країну.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
2. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-VIII>
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до джерела : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10>

Курсант 1-го курсу ННІ № 1 НАВС

Тарасенко Станіслав Володимирович